

ضوابط فعالیت شرکتهای خدماتی مبارزه با حشرات و جانوران موزی در اماکن عمومی و خانگی

مقدمه

به استناد تبصره 2 ماده 6 آیین نامه اجرایی کنترل و نظارت بهداشتی بر سموم و مواد شیمیایی مصوب 78/6/14 هیئت محترم وزیران و ماده 9 آیین نامه بهداشت محیط مصوبه 71/4/24 هیئت محترم وزیران و بر اساس بند 2 ماده 1 قانون تشکیلات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مصوبه 1367/3/3 مجلس محترم شورای اسلامی به منظور حفظ و ارتقاء بهداشت جامعه از طریق مبارزه صحیح با حشرات و جانوران موزی در اماکن عمومی و خانگی و همچنین حفاظت از محیط زیست که یک وظیفه عمومی تلقی می گردد ، ضوابط فعالیت شرکتهای خدماتی مبارزه با حشرات و جانوران موزی در اماکن عمومی و مسکونی به شرح ذیل تصویب و به کلیه ذینفعان ابلاغ می گردد.

فصل اول – کلیات

ماده 1- اهداف

به استناد مواد قانونی ذکر شده در مقدمه این ضوابط، نظارت در کنترل بندپایان و حیوانات ناقل بیماری در اماکن عمومی و خانگی در حیطه وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد. لذا به منظور جلوگیری از مصرف بی رویه سموم (آفت کش ها)، سموم غیرمجان، اثرات مخرب آفت کشها بر انسان و محیط زیست و مقاوم شدن بندپایان به آفت کشها و همچنین کنترل و سامان بخشیدن به افراد حقیقی یا حقوقی که بدون تخصص و مجوز اقدام به انجام سمپاشی در اماکن مذکور می نمایند، این ضوابط تهیه شده تا با اجرای آن مشکلات بهداشتی جامعه در این زمینه برطرف شده و در نتیجه سلامت آحاد جامعه حفظ و ارتقاء یابد.

ماده 2- تعاریف

حشرات و جانوران موزی: به کلیه بند پایان ، جوندگان ، آفات خانگی و سایر موجوداتی که در اماکن عمومی و منازل مسکونی موجب ایجاد و انتقال بیماری و مزاحمت جسمی و روانی در انسان می شوند، اطلاق می گردد.

مبارزه با حشرات و جانوران موزی: عبارت است از اعمال روشهای مدیریت پیشگیری و کنترل، اعم از محیطی (مدیریت و بهسازی محیط¹)، شیمیایی و سایر روشهایی که مورد تایید وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی جهت کنترل حشرات و جانوران موزی در اماکن و محیط زندگی به نحوی که کمترین اثر را بر سلامت انسان، و محیط زیست و اکوسیستم داشته باشد.

اماکن عمومی: به گروهی از اماکن اطلاق می گردد که در آئین نامه بهداشت محیط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مشخص شده است نظیر مراکز آموزشی، تفریحی و اقامتی، مراکز نظامی و انتظامی، مراکز بهداشتی درمانی، مراکز سیاحتی، زیارتی، مساجد و که شمول آن در قوانین و مقررات بهداشت محیط ذکر شده است.

شرکت خدماتی مبارزه با حشرات و جانوران موزی در اماکن عمومی و خانگی: که در این ضوابط به اختصار شرکت نامیده می شود، عبارت است از یک واحد صنفی، فنی و خدماتی که پس از تاسیس بر اساس قوانین جاری کشور، در زمینه مبارزه با حشرات و جانوران موزی در اماکن عمومی و خانگی فعالیت می نمایند.

معاونت بهداشتی دانشگاهها و دانشکده های علوم پزشکی: که در این ضوابط به اختصار معاونت بهداشتی نامیده می شوند.

حیطه فعالیت: کلیه اماکن، منازل و محیطهایی که حشرات، جانوران موزی و آفات خانگی و ناقلین در آنجا وجود داشته و به نوعی بر بهداشت عمومی و سلامت جامعه تاثیر گذار باشد و یا موجب انتقال بیماریها و مزاحمت برای انسان شود.

پروانه: مجوز فعالیت شرکتهای مبارزه با حشرات و جانوران موزی در اماکن عمومی و خانگی می باشد که توسط معاونت های بهداشتی دانشگاههای علوم پزشکی صادر می گردد.

دوره آموزشی: منظور تعداد ساعات آموزشی بر اساس سرفصلهای تعیین شده توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی می باشد که توسط معاونت های بهداشتی برای مسئولین فنی شرکتهای برگزار می گردد.

1- بهسازی محیط، مدیریت تلفیقی و سایر روشهای غیر شیمیایی موثر، در اولویت می باشند.

مسئول فنی: منظور فرد یا افرادی است که شرکت برای نظارت، پایش و اقدامات عملی در راستای مبارزه با حشرات و جانوران موزی در اماکن عمومی و خانگی به خدمت گرفته است و این افراد مجوز فعالیت خود را از وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی اخذ می نمایند.

فصل دوم: شرایط تاسیسی

صدور پروانه

ماده 3- پروانه توسط معاونت بهداشتی فقط به شرکتهای دارای شماره ثبت از سازمان ثبت اسناد و املاک اعطاء می گردد.

تبصره 1- پروانه صادره قابل واگذاری و انتقال به غیر نمی باشد.

تبصره 2- شرکت موظف است پروانه صادره را در محل مناسب و در معرض دید عموم نصب نماید.

تبصره 3- اعتبار پروانه صادره از تاریخ صدور به مدت 2 سال می باشد و پس از تایید شرکت توسط معاونت بهداشتی، پروانه برای 2 سال دیگر قابل تمدید خواهد بود.

تبصره 4- شرکت موظف است یکماه قبل از اتمام تاریخ اعتبار پروانه، (اتمام دوره دوساله اول یا اتمام هر یک از دوره های تمدید شده)، اقدام لازم را جهت تمدید پروانه، انجام دهد. در صورت عدم تمدید، پروانه باطل تلقی گردیده و ادامه فعالیت با پروانه مذکور به منزله فعالیت بدون پروانه خواهد بود.

تبصره 5: در صورت فوت و یا انصراف مسئول فنی از ادامه فعالیت، پروانه لغو میگردد. و موسس جهت ادامه فعالیت باید جانشین او را تعیین کند.

ماده 4 - نیروی انسانی

حداقل نیروی انسانی مورد نیاز برای فعالیت در شرکت به شرح ذیل می باشد:

1- یک نفر مسئول فنی

2- یک نفر کارگر سمپاش دارای مدرک تحصیلی حداقل سوم راهنمایی

ماده 5 – فضا و مکان و تجهیزات

حداقل شرایط مورد نیاز مکان و فضای شرکت به شرح ذیل می باشد:

1- دفتر کار

2- انبار نگهداری سموم و تجهیزات با شرایط ذیل:

- مساحت حداقل 6 مترمربع
 - تمهیدات لازم برای اطفاء حریق صورت گرفته است
 - آب مصرفی شرکت مورد تایید مقامات بهداشتی است
 - نحوه دفع فاضلاب در انبار و دفتر شرکت بصورت بهداشتی صورت می گیرد.
 - انبار دارای قفسه بندی مناسب و کمد لباس برای کارگران است.
 - انبار دارای درب و قفل مناسب است.
 - انبار دارای تهویه الکتریکی مناسب است که تهویه آن به فضای آزاد موجب آزار همسایگان نمی گردد.
 - محل انبار فاقد هرگونه مزاحمت برای ساختمانها و ساکنان مجاور است .
- 3- سرویس بهداشتی شامل دستشویی ، حمام و توالت با شرایط بهداشتی
- 4- حداقل تجهیزات لازم در شرکت به شرح جدول ذیل باید وجود داشته باشد :

توضیحات	موارد	تعداد	اقلام
به ازاء هرکارگر سم پاش موارد اضافه می گردد	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 عدد	کلاه لبه دار ضد آب
به ازاء هر کارگر سم پاش موارد اضافه می گردد	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 جفت	دستکش لاتکس ساق بلند
به ازاء هر کارگر سم پاش موارد اضافه می گردد	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 دست	لباس کار یکسره ضد آب
به ازاء هر کارگر سم پاش موارد اضافه می گردد	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 جفت	چکمه ساق بلند
به ازاء هر کارگر سم پاش موارد اضافه می گردد	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 عدد	عینک
به ازاء هر کارگر سم پاش موارد اضافه می گردد	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 عدد	ماسک معمولی پارچه ای
به ازاء هر کارگر سم پاش موارد اضافه می گردد	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 عدد	ماسک فیلتر دار دو عدد برای هر شرکت جهت محلول سازی و عملیات سم پاشی

توضیحات	موارد	تعداد	اقدام
به ازاء هر 3 کارگر سم پاش یک دستگاه اضافه می گردد	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 دستگاه	پمپ سمپاش دستی
---	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 سری	ظروف محلول سازی
---	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 عدد	تله زنده گیر جوندگان و تله های چسبی
---	برای حداقل 1 کارگر و یک مسئول فنی	2 عدد	چراغ قوه معمولی بزرگ
---		2 عدد	کیف تجهیزات و کیت کمک های اولیه طبق نیاز در مراحل سم پاشی

فصل سوم : وظایف موسس / شرکت

ماده 6- موسس موظف است طبق قرارداد رسمی جهت به خدمت گرفتن مسئول فنی و کارگر سمپاش در شرکت موضوع ماده فوق اقدام نموده و در صورت لغو قرارداد توسط هریک از طرفین ، موسس موضوع را (حداکثر ظرف مدت 15 روز) به معاونت بهداشتی دانشگاه اعلام نموده و طبق دستورالعملهای مرتبط جهت بکارگیری نیروی انسانی جایگزین (حداکثر ظرف مدت یک ماه) اقدام نماید.

ماده 7- تا زمانیکه شرکت مسئول فنی واجد شرایط استخدام نکرده حق هیچ گونه عملیات مبارزه با حشرات ، جوندگان و سمپاشی در اماکن را ندارد.

ماده 8- حوزه فعالیت شرکت ، در محدوده جغرافیائی نظارت معاونت بهداشتی صادر کننده پروانه می باشد.

تبصره 1- شرکتهایی می توانند خارج از حیطه جغرافیایی معاونت بهداشتی محل صدور پروانه فعالیت نمایند و یا در مناقصه های خارج محدوده موضوع این ماده شرکت نمایند که در رتبه بندی شرکت ها ، شرایط لازم را احراز کرده باشند .

ماده 9- شرکت مکلف است جهت جلوگیری از آلودگی محیط به سموم و مواد شیمیائی ، مبارزه از طریق بهسازی محیط و استفاده از روش های تلفیقی را در اولویت قرار دهد .

ماده 10- شرکت مکلف است آموزشهای لازم در خصوص بهسازی محیط ، نحوه کاربرد تجهیزات ، روشهای مبارزه ، نحوه جلوگیری از آلودگی محیط به سموم و مواد شیمیائی ، رعایت نکات حفاظتی و ایمنی و را با هماهنگی معاونت بهداشتی به کلیه کارکنان خود ارائه نماید .

ماده 11- شرکت مکلف است برای مبارزه شیمیائی با حشرات و جانوران موزی ، صرفاً از سموم مجاز با مصارف بهداشتی که توسط وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی اعلام می گردد، استفاده نماید.

تبصره 1- شرکت مکلف است جهت انجام مبارزه شیمیائی نسبت به رعایت کلیه موارد احتیاطی و ایمنی مندرج بر روی برچسب سموم از جمله تاریخ تولید و انقضاء مصرف ، فرمولاسیون و دز مجاز و ... اقدامات لازم را بعمل آورد.

تبصره 2- شرکت مکلف است قبل از اجرای عملیات مبارزه شیمیائی نسبت به اطلاع رسانی خطرات و اقدامات احتیاطی به گیرندگان خدمات به صورت کتبی اقدام نماید.

تبصره 3- شرکت مکلف است در حین انجام عملیات در صورت بروز اولین علائم و آثار مسمومیت ، فرد مسموم را در اسرع وقت به مرکز فوریتهای پزشکی منطقه معرفی نماید و تعیین نوع و ترکیب سموم و نحوه مسمومیت را به پزشک معالج اعلام نماید و در صورتی که فرد مسموم کارگر شرکت باشد تا زمانی که پزشک معالج شروع به کار فرد حادثه دیده را تجویز ننموده است ، حق به کار گماردن او را نخواهد داشت .

ماده 12- شرکت موظف است همکاری لازم را با بازرسان بهداشت محیط در هر زمان از شبانه روز جهت بازدید از شرکت ، کنترل مستندات و محلهایی که در حال انجام عملیات مبارزه می باشد ، بعمل آورد.

ماده 13- شرکت مکلف است معاینات بدو استخدام و دوره ای را طبق فرم مصوب وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی برای کلیه کارکنان خود انجام دهد .

ماده 14- شرکت مکلف است قبل از انجام عملیات مبارزه نسبت به عقد قرار داد با متقاضیان دریافت خدمت اقدام و یک نسخه از قرار داد مذکور را در دفتر شرکت نگهداری نماید.

ماده 15- هر گونه تغییر در شرکت که مرتبط با این ضوابط و دستور العمل‌های آن باشد و همچنین تغییر مسئول فنی ، باید از قبل بصورت مکتوب به معاونت بهداشتی حوزه جغرافیایی مربوطه اعلام گردد .

ماده 16- شرکت مکلف است خدمات خود را بر اساس تعرفه های جاری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی ارائه نماید .

ماده 17- شرکت مکلف است گزارش فعالیت‌های خود را در پایان هر فصل در قالب فرم مصوب وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی به معاونت بهداشتی مربوطه ارسال نماید.

ماده 18- شرکت حق فروش و عرضه هیچگونه سمی را ندارد.

فصل چهارم : وظایف مسئول فنی

ماده 19- دارندگان مدرک تحصیلی حداقل کارشناسی در یکی از دو رشته مهندسی بهداشت محیط و حشره شناسی پزشکی و مبارزه با ناقلین ، به شرط قبولی در آزمون می توانند به عنوان مسئول فنی شرکت فعالیت نمایند.

تبصره 1- معاونت بهداشتی موظف است در هر فصل در صورت وجود متقاضی آزمون مسئولین فنی شرکتها را با هماهنگی مرکز سلامت محیط و کار برگزار نماید.

تبصره 2- موسس و مسئول فنی ، می تواند شخص واحد باشند.

ماده 20- مسئولین فنی موظفند در طول اعتبار 2 ساله پروانه شرکت ، در دوره های آموزشی شرکت نمایند.

تبصره 1- هزینه های برگزاری دوره آموزشی بر عهده شرکت مطابق با تعرفه های جاری وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی می باشد.

تبصره 2- در صورت عدم شرکت مسئولین فنی در دوره آموزشی ، تمدید پروانه شرکت منوط به قبولی مسئول فنی در آزمون مجدد می باشد.

ماده 21- مسئول فنی موظف است بر انجام کلیه عملیات مبارزه و سمپاشی نظارت داشته و امور مربوطه را شخصاً هدایت نماید.

ماده 22- مسئول فنی شرکت نباید در مراکز و سازمانهای دولتی شاغل بوده و نیز مسئولیت فنی شرکت دیگری را بطور همزمان بر عهده داشته باشد .

ماده 23- مسئولیت هر گونه عواقب ناشی از اجرای نادرست عملیات مبارزه و سوء مصرف سموم که به نوعی خسارات انسانی و آثار سوئی بر محیط ایجاد نماید بر عهده مسئول فنی و شرکت می باشد و پیگرد قانونی دارد.

فصل پنجم : نظارت و ارزیابی

ماده 24- شرکتهایی که تا قبل از تاریخ ابلاغ این ضوابط دارای پروانه فعالیت هستند ، و دارای مسئول فنی با مدرک تحصیلی خارج از موضوع این ماده می باشند، پس از انقضای مدت اعتبار با داشتن حداقل دو سال سابقه کار مفید با تایید معاونت بهداشتی ، می توانند پروانه فعالیت خود را تمدید نمایند.

ماده 25- استفاده تبلیغاتی در فعالیتهای ، مکاتبات ، قراردادهای و مانند این موارد ، از پروانه شرکت در مورد سایر فعالیتهای ثبت شده در اساسنامه مجاز نمی باشد .

ماده 26- در صورت تخلف شرکتهای از مواد این ضوابط بر اساس جدول ذیل ، معاونت های بهداشتی دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور، با شرکتهای متخلف برخورد خواهند کرد :

بارسوم	باردوم	باراول	مرتبۀ تخلف شماره ماده
		لغو دائم	ماده 3 تبصره یک
		تذکر	ماده 3 تبصره دو
لغو دائم	لغو سه ماهه	تذکر	ماده 4
	لغو دائم	لغو سه ماهه	ماده 8
		لغو دائم	ماده 11

بارسوم	باردوم	باراول	مرتبه تخلف
			شماره ماده
	لغو دائم	لغو سه ماهه	ماده 11 تبصره يك
		اخطار	ماده 11 تبصره 2
		اخطار	ماده 11 تبصره 3
لغو دائم	لغو شش ماهه	لغو سه ماهه	ماده 12
	لغو دائم	لغو سه ماهه	ماده 13
لغو دائم	لغو سه ماهه	اخطار	ماده 14
	لغو دائم	لغو سه ماهه	ماده 15
	لغو سه ماهه	اخطار	ماده 16
	لغو سه ماهه	اخطار	ماده 17
	لغو دائم	لغو سه ماهه	ماده 18
لغو دائم	لغو سه ماهه	اخطار	ماده 21
		لغو دائم	ماده 22
	لغو دائم	لغو سه ماهه	ماده 23
	لغو سه ماهه	اخطار	ماده 25

ماده 27- در صورتی که عملکرد شرکت منطبق با سایر جرایم و تخلفات مقرر در قوانین دیگر باشد ، ضمانت های مقرر در ماده 26 ، مانع طرف دعوا در مراجع قضایی و استناد به مقررات مذکور نخواهد بود.

این ضوابط در 5 فصل و 27 ماده و 13 تبصره در تاریخ به امضاء وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی رسیده و جهت اجرا به کلیه ذینفعان ابلاغ گردید.